

The Hellenic Society Prometheas

Τη γλώσσα μου έδωσαν Ελληνική

Το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου.

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου.

www.Prometheas.org

Οδυσσέας Ελύτης

Newsletter

December 2012

Wishing you all Merry Christmas and a Happy New Year

*Ευχόμεθα σε όλους Καλά Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο το
Νέο Έτος, 2013*

Prometheas Events

- **December 7, 2012, 8:00 pm:** *Lecture by Adamantia Vasilogamvrou*, archaeologist, former director of the 5th Prehistoric and Classical Archaeology Department on *Excavation City of St. Basil at Xerokambi, Lakonia*. The lecture is about the first results of the excavation research of the Mycenaean palatial center of Laconia. The lecture will be at St. George Greek Orthodox Church, Bethesda, MD (see attached flyer).
- **January 12, 2013, 8:00 pm:** *Lecture by Harry Mavromatis "Lost Edens"*. The lecture will be at St. George Greek Orthodox Church, Bethesda, MD (see attached flyer).
- **January 26, 2013:** Greek Letters Day Celebration; Key note speaker Dr. James Skedros

Websites of the month

- *Makedonia/Selides Istorias kai Epistimis*: http://history-pages.blogspot.ru/2012/05/blog-post_12.html
- *The history of Macedonia*:
  - <http://www.scribd.com/doc/25263629/Makedonika-Collection-Ancient-Macedonia>

- <http://history-of-macedonia.com/2012/03/21/historians-greek-ethnicity-ancient-macedonians-2/>
- <http://history-of-macedonia.com/2010/05/07/skopia-istoria-glossiko-idioma-kratos/>
- **Αρχαιολογικό για τον κόσμο του Μεγάλου Αλεξάνδρου το ανάκτορο των Αιγών**
  - <http://www.noiazomai.net/anaktoroaigon.html>
  - <http://www.tovima.gr/culture/article/?aid=485416>

Books

- **"The Mediterranean Diet: A Clinician's Guide for Patient Care"** by Eric Zacharias, M.D. (2012)
- **"A History of Greek Cinema"** by Vrasidas Karalis (2012)
- **"Byzantium and Islam"** edited by Helen C. Evans with Brandie Ratliff (2012)
- **"Target: Tinos"** by Jeffrey Siger (2012; fiction)

News Articles

Greek Americans in the new Congress of the US

John Sarbanes (D) in Maryland

Dina Titus (D) in Nevada

Niki Tsongas (D) in Massachusetts, widow of former senator and congressman Paul Tsongas

Gus Bilirakis (R) in Florida

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ημερομηνία: 21-11-2012

Έκθεση αρχαίων γλυπτών στη Στοά του Αττάλου

Οι πρεσβευτές των ΗΠΑ Ντάνιελ Σμιθ (δεξιά) και Νορβηγίας Σιουρ Λάρσεν (αριστ.) στα επίσημα εγκαίνια της έκθεσης «Τεκμήρια γλυπτικής από την Αρχαία Αγορά», που τελέστηκαν χθες στον ανακαινισμένο όροφο της Στοάς του Αττάλου. Η έκθεση περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά δείγματα αθηναϊκής γλυπτικής από τον 4ο αι. π.Χ. έως την ύστερη αρχαιότητα, από τα ευρήματα της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών, που ανασκάπτει τον χώρο

συστηματικά εδώ και οκτώ δεκαετίες. Το έργο «Αναβιώνοντας την Αρχαία Αγορά», με προϋπολογισμό περίπου 965.000 ευρώ, περιελάμβανε και την ψηφιοποίηση του αρχείου της Αμερικανικής Σχολής, το οποίο αριθμεί πάνω από 300.000 φωτογραφίες, σχέδια, αναφορές και άλλα τεκμήρια.

Η Google τιμά τον Οδυσσέα Ελύτη

Το σημερινό Google Doodle στην ελληνική σελίδα της μηχανής αναζήτησης είναι αφιερωμένο στο νομπελίστα Έλληνα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη, που γεννήθηκε σαν σήμερα, 2 Νοεμβρίου 1911.

Τα Google Doodles είναι οι παραλλαγές του λογοτύπου της Google που εμφανίζονται στη μηχανή αναζήτησης για να τιμήσουν μια σημαντική προσωπικότητα ή να γιορτάσουν ένα ορόσημο στην ιστορία της τεχνολογίας, του πολιτισμού και της ανθρωπότητας γενικότερα.

www.kathimerini.gr

Αυστρία: Ρεκόρ επισκεπτών στη μεγάλη έκθεση «Το χρυσό Βυζάντιο»

Μεγάλη επιτυχία είχε η αφιερωμένη στον Βυζαντινό Πολιτισμό έκθεση «Το χρυσό Βυζάντιο και η Ανατολή», στο «Ανάκτορο Σάλαμπουργκ» στην Κάτω Αυστρία, καθώς στους επτά μήνες της διάρκειάς της, υποδέχθηκε πάνω από 140.000 επισκέπτες-αριθμό ρεκόρ.

Η έκθεση, που έκλεισε τις πύλες της την περασμένη Κυριακή, φιλοξενούσε πάνω από 400 πολύτιμα εκθέματα από συνολικά 60 των σημαντικότερων μουσείων της Ευρώπης - ανάμεσά τους το Μουσείο Μπενάκη της Αθήνας - και χάρις στο θέμα της και στην ποιότητά της, το «χρυσό Βυζάντιο» μπόρεσε να προσελκύσει ένα πολύ νέο κοινό στο Ανάκτορο Σάλαμπουργκ.

Κατά την παρουσίαση του απολογισμού, ο κυβερνήτης του αυστριακού ομόσπονδου κρατιδίου της Κάτω Αυστρίας, Ερβιν Πρελ, τόνισε το γεγονός, πως στους επισκέπτες της συγκαταλέγονταν πολλές γνωστές προσωπικότητες από την Αυστρία και το εξωτερικό - ανάμεσά τους ο ομοσπονδιακός πρόεδρος της Αυστρίας Χάιντς Φίσερ και ο Ελληνοορθόδοξος Μητροπολίτης Αυστρίας-Εξαρχος Ουγγαρίας και Μεσευρώπης Αρσένιος - όπως επίσης πολλοί, που έχουν τις ρίζες τους στην τότε Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Από την πλευρά του, ο διευθυντής του Σάλαμπουργκ, Κουρτ Φάραζιν, επεσήμανε, μεταξύ άλλων, πως στο πλαίσιο της έκθεσης, οι ξεναγήσεις σε αυτή είχαν συνολική διάρκεια 2.720 ώρες και έγιναν σε εννέα γλώσσες, γερμανικά, αγγλικά, ιταλικά, γαλλικά, ελληνικά, ισπανικά, ρωσικά, σερβικά και τουρκικά, ενώ μόνον σε ένα από τα Workshops που προσφέρονταν για παιδιά, συμμετείχαν, στις 20 ημέρες διάρκειάς του, 1.574 μαθητές.

Σύμφωνα με τον απολογισμό, η έκθεση μπόρεσε να αναδείξει τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξε στη δημιουργία της σύγχρονης Ευρώπης, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία, με την πρωτεύουσά της Κωνσταντινούπολη να δεσπόζει για πάνω από 1.100 χρόνια ως το σημαντικότερο οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο του τότε γνωστού κόσμου.

Τα εκατοντάδες καλλιτεχνήματα, που εκτίθεντο στην έκθεση σε πάνω από 1.300 τετραγωνικά μέτρα και δεν έχουν ξαναπαρουσιαστεί στο χώρο της Κεντρικής Ευρώπης, αλλά και γενικότερα σε ευρύ κοινό, υπήρξαν προϊόντα της πλούσιας καλλιτεχνικής δημιουργίας της περιόδου από την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο, το 330 μ.Χ., έως την Αλωσή της, το 1453 από τους Οθωμανούς Τούρκους.

Τα αντικείμενα της έκθεσης, που διοργανώθηκε στο Σάλαμπουργκ, το θεωρούμενο ως το ωραιότερο ανάκτορο της Αναγέννησης βόρεια των Αλπεων, προέρχονταν από 60 διαφορετικά

μουσεία και συλλογές από Ελλάδα, Βουλγαρία, Ιταλία, Αυστρία, Ουγγαρία, Γερμανία και Ολλανδία.

Ανάμεσά τους υπήρχαν εκθέματα από το Μουσείο Μπενάκη της Αθήνας, αλλά και ο κατάλογος των Πατριαρχών της Κωνσταντινούπολης, ο οποίος είχε παραχωρηθεί από την ξακουστή Συλλογή Χειρογράφων της Αυστριακής Εθνικής Βιβλιοθήκης στη Βιέννη.

Πέρα από τα σπάνιας αξίας αντικείμενα-κειμήλια, από εικόνες, κεραμικά, γλυπτά, μωσαικά, εκκλησιαστικά υφάσματα, πίνακες ζωγραφικής, μικροτεχνία, μέχρι δείγματα αρχιτεκτονικής, η έκθεση πλαισιώθηκε με προβολές ταινιών ιστορικού περιεχομένου όπως και της καθημερινής ζωής στο Βυζάντιο, παρουσίαση βυζαντινής μουσικής και διαδραστικά προγράμματα.

Υπήρχαν επίσης πολλά προγράμματα για παιδιά και μαθητές σχολείων -- που βρέθηκαν στην έκθεση σε πολλές χιλιάδες στο πλαίσιο διοργανωμένων επισκέψεων από όλη την Αυστρία αλλά και τις γειτονικές χώρες -- όπως επίσης παρουσίαση της πλούσιας βιβλιογραφίας και των ερευνών, παλιών και σύγχρονων, γύρω από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

ΠΗΓΗ: *ΑΜΠΕ*; http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_08/11/2012_469145

Εθνική Βιβλιοθήκη

Ενας ιστορικός θησαυρός στο έλεος των... ποντικών

Κίνδυνοι πυρκαγιάς, βρώμικα και υγρά υπόγεια με ποντίκια, βιβλία εξαφανισμένα, υπόνοιες διαφθοράς. Αυτή είναι η θλιβερή εικόνα της Εθνικής μας Βιβλιοθήκης σήμερα, 131 χρόνια μετά τη ρήση του Εμμανουήλ Ροΐδη, ότι η ίδια αυτή Βιβλιοθήκη αποτελεί «εθνικόν αίσχος». Το υπουργείο Παιδείας και η νέα Εφορευτική Επιτροπή θέλουν να κάνουν αλλαγές. Θα τα καταφέρουν;

Δημοσίευση: 08 Οκτ. 2011 11:00

Η εικόνα, από όπου και να το πιάσεις το θέμα, είναι αποκαρδιωτική. Ηδη στην είσοδο της Εθνικής Βιβλιοθήκης, στη δεξιά μαρμαρίνη σκάλα, λείπει εδώ και τρία χρόνια η μία από τις δύο διακοσμητικές κολόνες. Η εξωτερική όψη του κτιρίου που για πολλούς είναι το καλύτερο της «τριλογίας» είναι γκρίζα και βρώμικη. Επίσης είναι το μοναδικό από τα τρία κτίρια των αδελφών Χάνσεν που δεν φωτίζεται.

Στον περίβολο, μια παλιά δεξαμενή νερού έχει γίνει πρόχειρο κατάλυμα αστέγων. Επίσης μετά τις 16.00, κάθε μέρα, γίνεται εμπόριο ναρκωτικών. Τα χειρότερα όμως βρίσκονται στο εσωτερικό της Εθνικής Βιβλιοθήκης, στην «κοιλιά» του κτιρίου.

Η μεγάλη αίθουσα του Αναγνωστηρίου είναι ομολογουμένως εντυπωσιακή. Οι λερωμένες στέγες μοιάζουν πταίσματα μπροστά στην ομορφιά της. Ενδεχομένως και οι άδειες γυάλινες προθήκες, κατά μήκος των διαδρόμων. Είναι φτιαγμένες για να εκθέτουν κάποιους από τους θησαυρούς της Βιβλιοθήκης,

προφανώς όμως υπάρχουν δυσκολίες φύλαξης. Το Αναγνωστήριο δεν διαθέτει επίσης κλιματισμό. Και θα ήταν πταίσμα και αυτό, αν δεν αποκάλυπτε ένα πολύ μεγαλύτερο πρόβλημα που είναι εθνικής σημασίας.

«Δεν κοιμάμαι τις νύχτες» μας εξομολογήθηκε ο μόνιμος ηλεκτρολόγος του κτιρίου. Τον συναντήσαμε τυχαία κατά την περιήγησή μας στα ενδότερα, στο γραφείο του που βρίσκεται σε ένα σκοτεινό υπόγειο, σε εντελώς ανθυγιεινό περιβάλλον. Μόλις είχαν πέσει στο κεφάλι του σοφάδες, και δεν ήταν η πρώτη φορά.

«Βάζω αντηλεκτροπληξιακούς μηχανισμούς σε όσους πίνακες μπορούν να τους αντέξουν. Αλλά οι γραμμές είναι σάπιες, ποτισμένες με υγρασία -υπάρχει μεγάλη εδαφική υγρασία» μας λέει. Το Αναγνωστήριο δεν σηκώνει κλιματισμό γιατί το κτίριο δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις διακυμάνσεις στην τάση της ΔΕΗ. Αλλά αυτό είναι το λιγότερο. Το βασικό είναι ότι «υπάρχει σοβαρός κίνδυνος πυρκαγιάς».

Παλιότερα είχαν δοθεί 360 εκατομμύρια δραχμές για ένα σύστημα πυρόσβεσης που, στο μεταξύ, αποδείχθηκε άχρηστο και απενεργοποιήθηκε. Δεν μπορείς να ρίχνεις νερό σε σπάνια βιβλία. Αλλά και κάποιοι πυροσβεστές έχουν να αναγομωθούν από το 2005!

Η αποκαρδιωτική εικόνα δεν σταματάει όμως εδώ. Στους ίδιους σκοτεινούς, υγρούς, δαιδαλώδεις και βρώμικους διαδρόμους των υπογείων περνάει κανείς μπροστά από χιλιάδες βιβλία, άλλα σε κούτες Νουνού άλλα στοιβαγμένα και δεμένα πρόχειρα με σπάγκους, κάποια δε κουτσουλισμένα. Είναι προφανές ότι δύσκολα μπορεί κανείς να βρει εκεί το οτιδήποτε τον ενδιαφέρει.

Πάνω σε ένα ράφι υπάρχει κάτι σαν μπόγος. Είναι ζωγραφικοί πίνακες που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα παραπεταμένοι, ενδεχομένως σημαντικής αξίας, οι οποίοι καλύφθηκαν για προστασία ώσπου να αξιολογηθούν. Πρόσφατα κάποιος σκόνταψε σε καλώδια και από πίσω αποκαλύφθηκε μια προτομή προσωπικότητας της αρχαιότητας. Κανένας δεν ξέρει κάτι παραπάνω γι' αυτήν.

Σε δύο σημεία υπάρχει ταμπέλα που γράφει: «Κλείνετε τις πόρτες, μπαίνουν γάτες». Είναι ένα παιχνίδι κυνισμού και συνειρμών. Αυτός που το έγραψε, απλώς δεν ήθελε να πει το αδιανόητο: «Μην ανοίγετε τις πόρτες, βγαίνουν από μέσα ποντίκια». Ποντίκια που, βέβαια, τρώνε... βιβλία.

Αλλά και στους πιο πάνω ορόφους τα πράγματα δεν είναι πολύ καλύτερα. Στον μακρόστενο διάδρομο διοίκησης υπάρχει κάπου το γραφείο του Σουρή - θα ενοχλούσε προφανώς στην προηγούμενη θέση του. Λίγο πιο πέρα έχει τοποθετηθεί ένας τεράστιος μουσαμάς για να κόβει το κρύο και δίπλα υπάρχουν στοιβαγμένες, σε αχρησία, κάποιες ωραιότατες βιεννέζικες καρέκλες.

Οι τοίχοι που είχαν τοιχογραφίες πριν από μερικά χρόνια ασβεστώθηκαν και τις κάλυψαν πρόχειρα. Ο αρχιτέκτονας και ιστορικός βιβλιοθηκών Κωνσταντίνος Στάικος που πριν από μερικά χρόνια οργάνωσε στο Αναγνωστήριο την έκθεση «Οι θησαυροί της Εθνικής Βιβλιοθήκης», την οποία επισκέφτηκαν 40.000 άνθρωποι, μας εξηγεί τι έχει συμβεί.

«Για να υποστηρίξουν τη σταθερότητα του κτιρίου έκαναν τσιμεντοενέσεις» λέει. Το έργο είχε αναλάβει ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων. «Επειδή υπήρχαν σαθρά κονιάματα και υγρασίες, και οι τσιμεντοενέσεις γίνονται με πίεση και όπου βρεθεί κενό το τσιμέντο περνάει, έπεσαν όλες οι οροφωγραφίες. Τις μάζευαν με το φαράσι!».

Στο υπουργείο Παιδείας, όπου υπάγεται η Βαλλιάνειος Εθνική Βιβλιοθήκη, θέλουν να κάνουν κάτι. Εξ ου και δεν μας εμπόδισαν να μπούμε στα άδυτά της. Αλλά από πού να αρχίσουν; Έχουν φιλόδοξα σχέδια για «ψηφιοποίηση της γνώσης», για σύνδεση των βιβλιοθηκών με τα σχολεία μέσω της δημιουργίας Ενιαίου Εθνικού Συστήματος Βιβλιοθηκών, με κοινή μηχανή αναζήτησης στο Διαδίκτυο. Θέλουν και να ανακαινίσουν τη Βαλλιάνειο. Πρώτα όμως έπρεπε να αρχίσουν από τα θεσμικά. Μέχρι πρότινος, η Διεύθυνση Βιβλιοθηκών ήταν τελευταία και ανυπόληπτη στο οργανόγραμμα του υπουργείου. Αυτό άλλαξε. Επίσης η υπουργός πήρε σύμβουλο Βιβλιοθηκών - αυτό συνέβη για πρώτη φορά στην ιστορία του υπουργείου. Η περί ης ο λόγος σύμβουλος Κατερίνα Κουρή είναι βέβαια μετακλητή. Θα φύγει όταν θα φτάσει ο επόμενος υπουργός. Η Φινλανδία όμως έχει μόνιμο σύμβουλο Βιβλιοθηκών.

Ενα από τα πρώτα που έκαναν ήταν να τοποθετήσουν στα μέσα του καλοκαιριού νέο εφορευτικό συμβούλιο αλλά και νέα αναπληρώτρια διευθύντρια - η θέση του διευθυντή χηρεύει, ούτως ή άλλως, από χρόνια.

Πανεπιστημιακοί από πολύ διαφορετικά αντικείμενα, όπως ο πρόεδρος Χαράλαμπος Μουτσόπουλος, ο αντιπρόεδρος Δημήτριος Βλαστός, οι Λουκάς Τσούκαλης, Ιωάννης Ιωαννίδης, Μιγάλης Κοπιδάκης, Ιωάννα Λαλιώτου, Πόπη Πολέμη, Μυρσίνη Ζορμπά, ο Διονύσης Κανάλης από το ΜΙΕΤ και τα άλλα μέλη του νέου συμβουλίου κατάλαβαν γρήγορα ότι έχουν να κάνουν με μια πολύ δύσκολη κατάσταση. Δεν μιλούν ακόμα, περιμένοντας να έχουν να επιδείξουν έργο.

Στο μεταξύ, τρέχει και ένας διαχειριστικός έλεγχος από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Γιατί; Πρώτον γιατί προηγούμενες διοικήσεις, προκειμένου να αποσυμφορήσουν την πράγματι πηγμένη Βαλλιάνειο, αγόρασαν κτίριο στον Βοτανικό όπου μεταφέρθηκαν το ISBN (δηλώσεις κυκλοφορίας νέων βιβλίων) και τα περιοδικά. Η εξόφληση του δανείου και τα κοινόχρηστα του κτιρίου κοστίζουν ετησίως 370.000 ευρώ, όταν η ετήσια επιχορήγηση της Εθνικής Βιβλιοθήκης ήταν 450.000. Πρόσφατα αυξήθηκε στις 630.000 αφαιρώντας κονδύλια από άλλες βιβλιοθήκες. Πολλοί όμως αναρωτιούνται: γιατί δεν βρέθηκε ένα δημόσιο κτίριο κενό;

Πηγές του υπουργείου Παιδείας μιλούν και για σοβαρές καταγγελίες για διαφθορά, με υπερτιμολογήσεις πολλών μικρών έργων, και κλοπές βιβλίων αξίας που κατά καιρούς έχουν φτάσει να παλούνται σε ξένους οίκους δημοπρασιών. Αν οι υπόνοιες αυτές αποδειχθούν βάσιμες, η έρευνα, λένε, δεν θα σταματήσει στο Γενικό Λογιστήριο και θα περάσει στα χέρια ορκωτών λογιστών και της Αστυνομίας.

«Έχουν κλαπεί χιλιάδες βιβλία» λέει με βεβαιότητα στα «ΝΕΑ» και ο Κωνσταντίνος Στάικος που προσθέτει όμως ότι αυτό δεν είναι προνόμιο της Εθνικής Βιβλιοθήκης. «Χιλιάδες βιβλία έχουν κλαπεί και από τη Βιβλιοθήκη της Βουλής!» αναφέρει.

Καμιά φορά έρχονται και πακέτα με το ταχυδρομείο. Κάποιος είχε «δανειστεί» βιβλίο και φιλοτιμήθηκε να το επιστρέψει...

Αλλά και σε σχέση με το προσωπικό, το υπουργείο αφήνει να εννοηθεί ότι δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις μιας Εθνικής Βιβλιοθήκης. «Από τους 50 περίπου υπαλλήλους μόνο 10 είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης» υποστηρίζουν. «Και εννέα έχουν προσληφθεί με κοινωνικά κριτήρια, από το Κέντρο Θεοτόκος» - όπου φοιτούν παιδιά με δυσκολίες μάθησης και αναπτυξιακές διαταραχές.

The good rogue Odysseus

EMILY WILSON

Silvia Montiglio

FROM VILLAIN TO HERO

Odysseus in ancient thought

240pp. University of Michigan Press. \$70 (978 0 472 11774 1)

Published: 5 October 2012

Photograph: akg-images

It is not difficult to see why the *Odyssey* and its famously adaptable hero have spawned such a rich reception history. Other Homeric heroes (like Agamemnon the king, Achilles the warrior, Ajax the tough guy or Nestor the wise old counsellor) are far more strictly tied to a specific, and limited, set of times, places and social roles. Odysseus, by contrast, is multiple. He is a king like Agamemnon, an adviser like Nestor, a defensive fighter like Ajax and an aggressor, like Achilles. But he is far more than any of these roles. He is also a poet, a beggar, a lover, a husband, a father, a son, a pirate, a sailor, a giant-killer, a military strategist, a hunter, a spy, a politician, a fierce general, a carpenter, a shipwright, a liar, a thief, a polite guest in either a king's hall or a pigsty, a victim of fortune and its master – to name but a few. Unlike either Achilles (shot in the heel) or Agamemnon (killed in the bath), or Ajax (suicide), he is a survivor. Not coincidentally, he is also a master-storyteller, or poet. The beginning of the *Odyssey* repeats words for “many” and its cognates four times in as many lines (“the man of many turns . . . had many wanderings . . . saw the cities of many different people . . . and suffered many things”, before he finally got back home). Odysseus goes to many places, knows many things, adapts to many situations, and has many tricks up his sleeve.

The post-Homeric reception of the *Odyssey* and its hero, the man of many turns, is an oft-told tale. Edith Hall recently published a wide-ranging account of the cultural reception of the poem (*The Return of Ulysses: A cultural history of Homer's "Odyssey"* (2008)), building on many other studies of the literary reception of the hero. The landmark work was W. B. Stanford's *The Ulysses Theme: A study in the adaptability of a hero* (1954). Stanford mapped much of the territory: he traced an increasingly negative set of responses to Odysseus in (mostly literary) sources from Homer onwards, and suggested that there was, in ancient literature after Homer, an increasing suspicion of the hero's primary qualities. His cunning (*metis* in Greek), his patience and his adaptability (*polytropia*) seem to be entirely positive qualities in the world of the

Odyssey itself. He is able to survive the long journey home because he is smart enough to adapt to multiple different unexpected scenarios, to talk his way out of any situation (including a giant's cave and a witch's bed), and to present himself in different ways to different audiences. He is also patient enough to be able to sit things out, for the sake of a long-term goal; one of his most important epithets in Homer is "long-suffering" or "much-enduring" Odysseus: *polutlas* Odysseus.

But in the extant literature of fifth-century Athens – especially, in Athenian tragedy – there is an increasing suspicion that Odysseus' good qualities are not really good at all. As Silvia Montiglio notes in *From Villain to Hero*, "in all his significant appearances in extant tragedy except in *Ajax* . . . Odysseus is a rogue". Moreover, his villainy is linked to many of the same qualities for which he is admirable in Homer, such as his ability to tell lies when the occasion demanded, his cleverness, his eloquence, and his ability to keep his eye on the prize and use any means possible to get it. Odysseus in Athenian tragedy is associated with all the bugbears of contemporary society: he is a demagogue, a man with an eye only for the main chance; he favours might over right, the end beyond the means; his brains are all used in the service of self-interest. The exception, Sophocles' *Ajax*, proves the rule: the audience is expecting that Odysseus will be contrasted in entirely negative ways with the stubborn, aristocratic nobility of Ajax himself. It is a deliberate surprise that this Sophoclean Odysseus turns out to be noble in a new, democratic way, and that his famous flexibility allows for real generosity. It is he, at the end of the play, who persuades the other Greeks to give a proper funeral to Ajax, who was his enemy in life, but was also, he acknowledges, a noble man. This flexibility of mind is at the root of Odysseus' appeal in Homer, but also the reason for much later ambivalence and suspicion of the hero's morals.

Montiglio's contribution to the crowded field of Odysseus studies is to trace, in far more detail and depth than has been done before, the evidence for the reception of Odysseus in specifically philosophical ancient sources. Stanford devoted relatively little space to philosophical authors. Montiglio shows persuasively that – unlike poetic and dramatic sources – the philosophical response to Odysseus in antiquity was both more varied, and more positive, than one might expect. Philosophical writers seem to want to claim the patient, long-suffering, wise and goal-oriented hero for themselves, and therefore strive to give a positive spin on his character. The interest of the story lies in the recalcitrance of the myth to these philosophical appropriations. Philosophers want Odysseus' wisdom and asceticism, but without his selfishness and mendacity – which, in Homer, comes as a complete package.

Not all smart, eloquent tricksters are alike, the Sophists insisted

Montiglio begins with Socrates, who seems to have distinguished himself from the other Sophists in his attitude towards Odysseus, as in so many other ways. The Sophists seem to have worked fairly hard to distinguish themselves from the figure of Odysseus. Not all smart, eloquent tricksters are alike, the Sophists insisted. Gorgias, for example, wrote a *Defence of Palamedes*, about the hero who was tricked and finally put to death as a result of Odysseus' machinations. Presumably the purpose of picking Palamedes rather than Odysseus was to make it clear that Gorgias himself was both clever and morally upright – like the innocent victim Palamedes – rather than putting his cleverness to selfish purposes, like Odysseus. Plato, similarly, several times associates the dead Socrates with Palamedes rather than his killer, Odysseus. But Socrates

himself, never one to court public opinion, seems to have swum against the tide in embracing Odysseus himself as a model, and defending even Odysseus' least popular actions, such as his theft of the statue from the temple of Athena (the Palladium), and his whipping of the poor, ugly soldier Thersites in the *Iliad*. Socrates, who failed to worship the city's gods and had his doubts about democracy, could find a precursor to himself in Homer's controversial hero.

The evidence for Socrates' actual views about Odysseus is debatable, but Montiglio is on fairly firm ground when she turns to his most assiduous disciple: Antisthenes. Antisthenes, whose work survives only in fragments, seems to have been an adamant defender of Odysseus. He used Odysseus to build up a defence of philosophy against those who dismissed the new discipline as mere sophistry – words not deeds, or words in the service of bad deeds. Odysseus, in Antisthenes' hands, could be presented as somebody whose words are themselves “good deeds”. It is a mistake, she suggests, to see the hero as self-interested, focused only on selfish gain, and fuelled by a natural love of deceiving people. Rather, Odysseus' acts of daring – such as sneaking into Troy in the night raid with Diomedes – show his abilities as a team player, a co-operative hero. Odysseus acts for the larger good. Even his desire to go home in the *Odyssey* is not, we learn, motivated by anything personal: he wants to be with Penelope rather than Calypso not out of anything as selfish and unphilosophical as love, but because Penelope is “a sensible woman”. The weird repressions and distortions involved in creating a philosophical totem out of the richly human Homeric character have begun.

One of the main themes of Montiglio's story is the way in which the figure of Odysseus is contrasted with the figure of Heracles. There is a surprising amount of overlap: both heroes are popular with philosophers – above all, the Stoics and the Cynics – who value the qualities of patience and endurance through suffering and toil. The major difference, of course, is that Odysseus is smart, and Heracles is not. One might think that this would equip Odysseus to be a better model for philosophers than Heracles. But, somewhat paradoxically, the opposite is true. Ancient philosophers who want to appeal to Odysseus often downplay his intelligence, and instead focus primarily or exclusively on his patient endurance. Plato, in the Myth of Er at the end of the *Republic*, strikingly invents his own myth about Odysseus, presenting him as heroic precisely because he has no wish to be a hero: he wants to live the life of a quiet, ordinary man. Odysseus' humility and patience, more than his brains, mark him as a prototype for the philosopher. Also important for Plato is Odysseus' ability to suppress his own impulses. In the *Phaedo*, Socrates quotes Odysseus' self-restraint when confronted with the infuriating suitors. He persuades himself to keep his anger in check: “Endure, my heart! You have born worse than this before”.

Different aspects of Odysseus the Man of Sorrow appeal to different philosophical schools. The Cynics were, unsurprisingly, attracted to the image of Odysseus in rags and poverty, abasing himself to the level of the pig-keeper, and substituting his own, truthful and philosophical value scheme, with a proper emphasis on virtue, for the false values of the suitors. But he was not an unambiguously good model. His commitment to a particular homeland – Ithaca – makes him too parochial, and prevents him from being a truly universal hero, a citizen of the world, as any good Cynic ought to be. In this respect, Heracles, the homeless hero, again scores points against Odysseus.

The problem with Odysseus' intelligence, for many philosophical readers, is that it looks too self-serving. Odysseus is willing to put his mind to anything, and adopt any available means, in order to achieve his own selfish goals. This is the sophisticated Odysseus damningly represented in Sophocles' *Philoctetes*, the man who is perfectly willing to trick a sick, lonely old man into giving up his only weapon and only means of livelihood – and do it without compunction, if that's what it takes to win the war. No moral philosopher wants to taint himself with that particular kind of cleverness. Philosophers who focus on Odysseus' intelligence, then, had to make extremely clear that the hero does not use his intelligence at the service of his own gain. Rather, he subdues his selfish passions for the sake of wisdom. The Calypso episode is a key piece of evidence for Stoics such as Epictetus. Odysseus' behaviour in leaving Calypso is taken as a sign that he subordinates mere pleasure to the higher calling of wisdom – despite the fact that, as Montiglio notes, Odysseus in Homer doesn't seem to be having any fun with Calypso at all (he is crying; he wants to go home).

Odyssean wisdom could also be seen as a thing not of this world

All ancient philosophers who favoured Odysseus seem to have wanted to present him as self-restrained and wise. The hedonistic Odysseus of comedy – the man who takes time out on the battlefield to talk about his belly, and who falls asleep at inopportune moments – was associated with Epicureanism, but only by those hostile to the school; Epicureans themselves were as much in favour of moderation as anybody else. There were, however, significantly different views about what exactly Odyssean wisdom might mean. On the one hand, Odysseus can be seen as an embodiment of practical intelligence or prudence (*phronesis*). The Epicurean Philodemus treats Odysseus as a model of good kingship, in that he is able to impose order on Ithaca, and triumph over the suitors, without indulging in boasting or unseemly hubris. Plutarch admires Odysseus' frankness and ability to offer good advice, without bias of enmity or friendship. Other readers, however – including Cicero in the *De Officiis* – express a certain ambivalence about Odysseus' social behaviour. Odysseus can get along with everybody – a trait that may look suspiciously like sycophancy. As Montiglio notes, suspicion of “Odysseus as flatterer” became increasingly strong in the culture of imperial Rome, as people became conscious of the temptations and dangers of colluding with the powers that were.

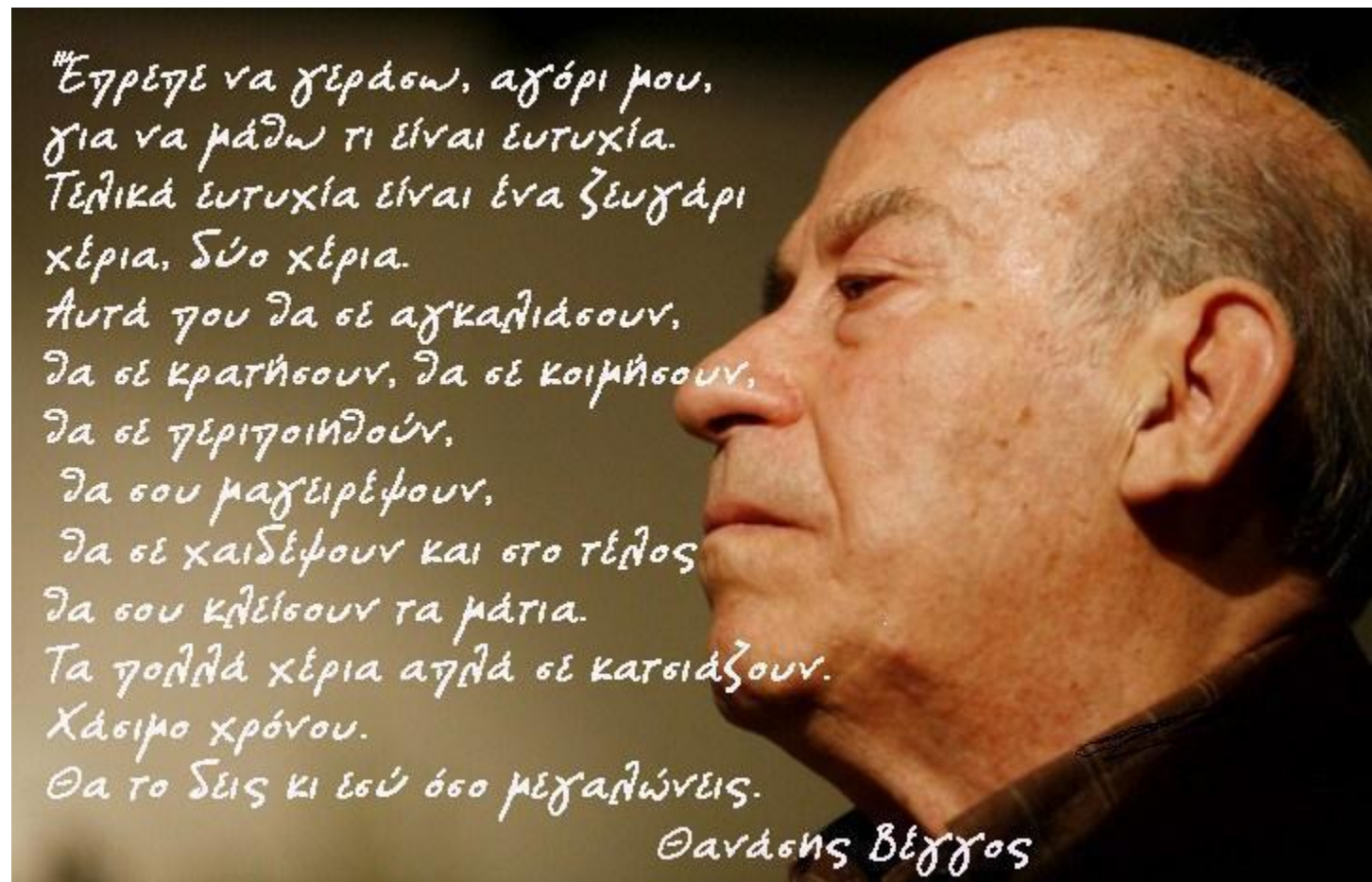
But Odyssean wisdom could also be seen as a thing not of this world: a contemplative, not practical, kind of intelligence. For the Stoics, Odysseus illustrated the “intertwinement of contemplation and action”, whereas for later Platonists, Odysseus' journey represents a gradual uphill struggle to escape from the entanglements of this world, to a realm of pure spirit, beyond the senses.

It is well known that the Neoplatonists, both pagan and Christian, and many European Renaissance thinkers after them, read the *Odyssey* in allegorical terms, as a story about the human soul's quest through trials and tribulations to its true spiritual home (and Montiglio looks forward to the Renaissance in an Epilogue). She makes a useful contribution here, in reminding us that the shift towards a contemplative reading of Odysseus' wisdom was already a strand in Plato himself, as well as among the Stoics and the Middle Platonists; allegorization allowed for a continuation of this process, but not an entirely new direction.

It is not an easy thing to tell the story of the mutations of a particular character through multiple instantiations and multiple authors, without letting the trees obscure the view of the wood. Montiglio's book does have a lot of trees, and it is not always an easy read. Part of the blame has to lie with the editors at the University of Michigan Press, who let slip through too many spelling mistakes and unidiomatic phrases. But the trivial hurdles are a price well worth paying for the carefulness with which Silvia Montiglio analyses her various sources and distinguishes one from the other. Her work is a fine addition to the literature on this endlessly fascinating, endlessly multiple hero.

*Emily Wilson teaches in the Department of Classical Studies at the University of Pennsylvania. Her books include *The Death of Socrates*, 2007, and a new translation of select tragedies by Seneca, which appeared in 2010. She is working on a new translation of the *Odyssey* and is the Classics editor of the revised Norton Anthology of World Literature, which appeared earlier this year.*

<http://www.the-tls.co.uk/tls/public/article1139345.ece>

Ἔπρεπε να χεράσω, αχόρι μου,
για να μάδω τι είναι ευτυχία.
Τελικά ευτυχία είναι ένα ζευγάρι
χέρια, δύο χέρια.
Αυτά που θα σε αγκαλιάσουν,
θα σε κρατήσουν, θα σε κοιμήσουν,
θα σε περιποιηθούν,
θα σου μαγειρέψουν,
θα σε χαιδέψουν και στο τέλος
θα σου κλείσουν τα μάτια.
Τα γοηνά χέρια αγνά σε κασιάζουν.
Χάσιμο χρόνου.
Θα το δεις κι εσύ όσο μεγαλώνεις.

Θανάσης Βέγγος

The Russian Corner

Μόσχα, 20 Νοεμβρίου 2012

Αγαπητοί φίλοι,

Στα πλαίσια της προσπάθειας προβολής της Χώρας μας "**ΣΤΗΡΙΞΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**" και ενόψει των εορτών των Χριστουγέννων και του Νέου Έτους, είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας προτείνουμε να προμηθευτείτε για εσάς τους ίδιους ή να προσφέρετε σε φίλους και συγγενείς εορταστικά καλάθια με οικολογικά ελληνικά προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας, μοναδικής προέλευσης, με εκλεκτό ελληνικό παρθένο ελαιόλαδο και ελιές, με ευωδιαστό ελληνικό κρασί, με παραδοσιακά, αγνά ελληνικά γλυκά, φυσικό μέλι κ.α..

Τα ελληνικά τρόφιμα, εμπλουτισμένα από τα χρώματα, τον αέρα, την ήλιο της ελληνικής γης, χαίρουν της παγκόσμιας αναγνωρισιμότητας και αναγνώρισης, ξεχωρίζουν για τη μεστότητα, το άρωμα, την ευωδιά τους, αλλά και την ωφελιμότητα και θεραπευτικές τους ιδιότητες, και δεν δύνανται να αφήσουν ασυγκίνητο και τον πλέον έμπειρο και απαιτητικό καλοφαγά.

Για την παραγγελία σας δύνασθε να απευθύνεσθε απευθείας στην εισαγωγική εταιρεία ελληνικών προϊόντων «**DIONIS IMPORT**» στα κάτωθι στοιχεία επικοινωνίας:

τηλ. +7 495 778 1 228, 778 1 227; +7 926 203 71 64

e-mail: kev@dionyssos.ru, na@dionyssos.ru

www.dionyssos.ru

Contact person: *Mrs Ekaterina Kukhareno*